

УДК 005. 73: 378.4: (510) (043.5)
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/46-2-23>

Лю МЕЙХУАНЬ,
orcid.org/0000-0002-5950-4727
аспірантка кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу
Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця
(Харків, Україна) liumh9990@163.com

ІНТЕГРОВАНІЙ ПІДХІД ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАВДАНЬ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ КНР

Статтю присвячено питанню реалізації інтегрованого підходу в естетичному вихованні майбутніх учителів музики у вищій школі КНР. Розкрито і проаналізовано сутність поняття «інтеграція». Установлено різні підходи до трактування окресленого поняття (як процес взаємодії певних елементів, як результат об'єднання певних елементів). Висвітлено різні види інтеграції в освітньому процесі. Визначено переваги реалізації інтегрованого підходу в освітній галузі для особистості.

Автором доведено, що здобутки інтегрованого навчання ефективно реалізувалися у вирішенні завдань естетичного виховання особистості. З'ясовано, що музичне мистецтво є потужним засобом естетичного виховання особистості.

Розглянуто особливості використання інтегрованого підходу для естетичного виховання особистості в практиці університетів КНР. Представлено практичний досвід інтегрованого підходу на прикладі організації навчального процесу для підготовки майбутніх учителів музики в Сичуанському університеті мистецтв і наук. Охарактеризовано основні способи реалізації інтегрованого навчання в підготовці майбутніх учителів музики. Висвітлено загальну структуру музичного навчання майбутніх учителів музики за класом фортепіано. Показано послідовну та цілеспрямовану організацію процесу естетичного виховання на заняттях із фортепіано протягом усього навчання студентів, яка дозволяє сформувати в особистості стійку систему знань, умінь та навичок відчувати, сприймати, аналізувати прекрасне, відбудувати власну ієрархію естетичних цінностей та ідеалів, розвинути особисті естетичні смаки та підвищити естетичну культуру загалом.

Також представлено те, як реалізується інтегрований підхід для вирішення завдань естетичного виховання під час викладання окремого курсу. Наведено методику К. Орфа, за якою музика, живопис, драматургія, танці та інші види мистецтва інтегруються в навчальну діяльність. Реалізація методики К. Орфа відбувається за таким алгоритмом: сприйняття об'єкта краси – переживання естетичних емоцій – набуття власного досвіду естетичних переживань – формування естетичного мислення – трансформація у творчість. Представлено реалізацію інтегрованого підходу під час вивчення окремої теми на прикладі аналізу твору «Концерт для скрипки для любителів метеликів».

Ключові слова: освіта, майбутні вчителі музики, інтеграція, естетичне виховання, музичне навчання.

Liu MEIHUANG,
orcid.org/0000-0002-5950-4727
Postgraduate student at the Department of Pedagogy, Foreign Philology and Translation
Kharkiv National Economic University
(Kharkiv, Ukraine) liumh9990@163.com

AN INTEGRATED APPROACH TO THE IMPLEMENTATION OF THE TASKS OF AESTHETIC EDUCATION OF FUTURE MUSIC TEACHERS IN HIGHER EDUCATION IN CHINA

The article is devoted to the implementation of an integrated approach to the aesthetic education of future music teachers in higher education in China. The essence of the concept of "integration" is revealed, its essence is analyzed. Different approaches to the interpretation of the concept are established: the process of interaction of certain elements, the result of combining certain elements. Different types of integration in the educational process are highlighted. The advantages of implementing an integrated approach in the field of education for the individual are identified.

The author proves that integrative learning is successfully used for aesthetic education of the individual. It has been found that the art of music is a powerful tool for the aesthetic education of the individual. Peculiarities of using the integration approach for aesthetic education of the individual in the practice of Chinese universities are considered.

The practical experience of the integrated approach on the example of the organization of the educational process for the training of future music teachers at the Sichuan University of Arts and Sciences is presented. The main ways of implementing integrated learning in the training of future music teachers are characterized. The general structure of music education of future music teachers in the piano class is highlighted. The consistent and purposeful organization of the process of aesthetic education in piano lessons is shown. It allows you to form a stable system of knowledge, skills and

abilities to feel, perceive, analyze the beautiful, build your own hierarchy of aesthetic values and ideals, develop personal aesthetic tastes and enhance aesthetic culture.

The implementation of the integration approach for solving the problems of aesthetic education in teaching a separate course is shown. K. Orff's method, which integrates music, painting, drama, dance and other arts into educational activities, is given. The implementation of K. Orff's method follows the following algorithm: "Perception of the object of beauty" – "experience of aesthetic emotions" – "acquisition of personal experience of aesthetic experiences" – "formation of aesthetic thinking" – "transformation into creativity". The implementation of an integrated approach in the study of a particular topic on the example of analysis of the work "Violin Concerto for butterfly lovers" is presented.

Key words: education, future music teachers, integration, aesthetic education, music education.

Аналіз досліджень. Питання інтеграції освіти сьогодні є актуальними і досліджуються як вітчизняними, так і зарубіжними вченими. Проблему інтеграції вивчали Т. Івашкова, Н Сидорчук, М. Прокоф'єва. Окремі аспекти проблеми інтегрованого підходу в освітньому процесі КНР стали об'єктом наукових розвідок таких учених, як Сун Яньїн, Хоу Цзянь та ін. Проте питання інтегрованого підходу до реалізації завдань естетичного виховання майбутніх учителів музики у вищій школі КНР не були предметом спеціального дослідження.

Мета статті – вивчити особливості реалізації інтегрованого підходу до естетичного виховання засобами музичного мистецтва майбутніх учителів музики КНР.

Постановка проблеми. Удосконалення та розвиток сучасної освітньої галузі визначається такими двома провідними тенденціями до теорії пізнання, як формування в особистості об'єктивної, структурної, цілісної картини світу, об'єктів, явищ та структур та надання ґрунтовних знань про особливості, закономірності, характеристики різних систем, об'єктів, явищ, структур. Відповідно до нових освітніх вимог особливого значення в процесі реформування освітньої галузі набувають процеси інтеграції.

Виклад основного матеріалу. Вивчення науково-педагогічної літератури дозволило з'ясувати, що актуальність інтеграційних процесів в освіті на сучасному етапі зумовлена низкою причин:

1) об'єктивними процесами глобалізації. Наприклад, Т. Івашкова зазначає, що характерними ознаками сучасного світу є: формування загальних, цілісних уявлень про людину, природу, суспільство, техніку тощо; формування загальних і єдиних соціальних, суспільних, економічних, наукових, освітніх, управлінських систем (Т. Івашкова, 2016);

2) умовами розбудови нового інформаційного суспільства, коли інтеграція знань визначає можливості ефективного використання нової інформації та застосування її в практичній сфері. На думку Н. Сидорчука, інтеграційні освітні процеси зумовлюють успішний розвиток суспільства, його

соціальної, наукової, економічної, промислової галузі, якісного зростання людського капіталу, що забезпечує конструктивне вирішення цілого комплексу соціальних та економічних проблем задля збереження безпеки держави, зміцнення її позиції на міжнародному рівні (Н. Сидорчук, 2015);

3) потребами вдосконалення системи освіти. Наприклад, К. Левківська зазначає, що інтегрований підхід уможливорює реалізацію особистісно-розвивального компонента навчання, актуалізацію суб'єктної ролі особистості в процесі навчання, створює умови для організації творчої діяльності всіх учасників освітнього процесу, забезпечує цілісність змісту навчального матеріалу (К. Левківська, 2010);

4) потребами сучасного ринку праці, який зазнає дефіциту у фахівцях, що є носіями широкого спектра знань та загальної ерудиції, характеризуються мобільністю та оперативністю у виконанні практичних професійних операцій та дій, творчим підходом до опанування нових знань та видів діяльності.

Зупинимося більш детально на визначенні поняття «інтеграція», яке є ключовим для нашого дослідження. Поняття «інтеграція» у довідковій літературі тлумачиться як об'єднання чогонебудь (окремих елементів, думок, ідей, явищ, об'єктів) у єдине ціле (Словник української мови, 1970–1980; Словник іншомовних слів, 1974).

У педагогічній літературі окреслене поняття зазнало всебічного вивчення, що й зумовило широкий спектр визначень та трактувань, тому сучасна науково-педагогічна думка розглядає інтеграцію як:

- процес. Наприклад, Н. Костюк, М. Прокоф'єва зазначають, що інтеграція – це «процес взаємодії певних елементів із заздалегідь визначеними особливостями та характеристиками» (Н. Костюк, 1998; Ю. Прокоф'єва, 2008);

- результат. Так, В. Гломонда зауважує, що інтеграція є результатом створення нового, цілісного, нерозривно зв'язаного та єдиного утворення. Це утворення не є сукупністю властивостей тих елементів, які вона об'єднує, вона має унікальні характеристики, які забезпечують більш

ефективне функціонування всієї системи загалом (В. Гломонда, 1991). На думку Н. Лесняк, інтеграція передбачає створення принципово нового утворення за рахунок об'єднання однотипних складників (Н. Лесняк, 1997).

Аналіз науково-педагогічної літератури дозволив визначити переваги реалізації інтеграційних процесів в освіті, як-от формування в особистості цілісної картини світу, системного уявлення про навколишній світ, його властивості та характеристики; формування системи практичних способів діяльності в широкому професійному полі; створення оптимальних умов для активізації пізнавальної діяльності особистості, розвитку інтегративного мислення, творчості, самостійності, ініціативності; ефективна реалізація освітньої, виховної та розвивальної функцій навчання.

Здобутки інтегрованого навчання ефективно реалізувались у вирішенні низки освітніх актуальних проблем. Наприклад, можливості інтегрованого навчання використовують для вирішення завдань естетичного виховання особистості, які нині є пріоритетними в розбудові та вдосконаленні освітньої системи КНР. Зупинимося на цьому аспекті більш детально.

Слід зазначити, що сьогодні музичне мистецтво є найефективнішим засобом естетичного виховання особистості. Для успішного вирішення актуальних завдань естетичного виховання засобами музичного мистецтва використовуються можливості інтегрованої освіти. Особлива увага цій проблемі приділяється в освіті КНР.

Зазначимо, що інтегрований підхід для естетичного виховання під час підготовки майбутніх учителів музики у вищій школі КНР реалізується за такими напрямками, як:

1) система організації музичного навчання в університеті. Наприклад, під час викладання циклу дисциплін гри на фортепіано для бакалаврів у Сичуанському університеті мистецтв і наук навчання здійснюється за певною логічною структурою, згідно з якою не лише формується система знань, умінь та навичок студентів, а й звертається увага на розвитку емоційних почуттів, ставлень, оцінок. Так, на першому курсі змістом навчання передбачено ознайомлення студентів із певними музичними творами та їх художніми характеристиками, з творчою біографією композиторів. Мета навчання визначається як формування інтересу та зацікавленості до вивчення предмета, навичок естетичного сприйняття. На другому курсі демонструють техніку гри на інструменті, увагу зосереджують на всебічній інтерпретації ключових моментів та виконавських прийомів гри. Студенти

формують та відпрацьовують практичні навички виконавського мистецтва. Метою навчання є формування виконавських навичок музичної інтерпретації, розвиток у студентів здібності до глибокого сприйняття художньої мови твору, що сприятиме побудові міцної технічної основи для подальшого вдосконалення виконавської майстерності. На третьому курсі після засвоєння техніки виконання викладачі та студенти обговорюють, аналізують технічні нюанси виконання твору для формування загального емоційного образу твору. Відбувається певний перехід від «технічного» виконавчого мислення до «художнього». Метою навчання є формування естетичного мислення, естетичного сприйняття твору. На четвертому курсі студенти аналізують та порівнюють різні твори одного й того ж автора, різні виконавські версії одного й того ж твору. Метою навчання є формування естетичного мислення, розширення діапазону естетичних вражень та уявлень, усвідомлення художнього значення певного твору.

Слід зазначити, що наведена структура навчального процесу викладання фортепіано широко використовується в закладах вищої освіти КНР. На відміну від викладання однієї техніки гри на фортепіано завдяки такій системі педагога можуть не тільки дати можливість студентам засвоїти теоретичні базові поняття та сформувати виконавські навички, а й сформувати інтерес, змотивувати до подальшого самовдосконалення та саморозвитку. Завдяки усвідомленню, порівнянню, рефлексії, акцентуації на естетичному складнику можна забезпечити більш глибоке та повне засвоєння навчального матеріалу. Викладачам наголошується на необхідності виходити за межі суто виконавських та технічних пріоритетів у роботі, звертати увагу студентів на об'єкти естетичного характеру поза аудиторією, на вияви краси в повсякденному житті, на все, що дозволяє відчувати естетичну насолоду та радість. Таке емоційне наповнення, вміння відчувати красу та насолоджуватися нею сприятиме підвищенню професійних навичок музиканта, збагатить цінним художнім змістом твори, які він виконує;

2) організація навчального процесу під час викладання конкретної дисципліни. Наприклад, під час викладання гри на фортепіано в Сичуанському університеті мистецтв і наук використовується методика К. Орфа, за якою музика, живопис, драматургія, танці та інші види мистецтва інтегрується в навчальну діяльність. Запропонована методика дозволить студентам збагатити власний емоційний досвід, підвищити особисту виконавську майстерність, розвинути творчі здібності,

досягти високого рівня виконання та сформованості естетичного мислення. Результатом стає формування в студентів власної системи естетичних цінностей, ідеалів, смаків.

Реалізація методики К. Орфа відбувається за таким алгоритмом: сприйняття об'єкта краси – переживання естетичних емоцій та почуттів – набуття власного досвіду естетичних переживань – формування естетичного мислення – трансформація у творчість;

3) під час вивчення окремої теми. Наприклад, під час здійснення музичного аналізу конкретних творів викладачами університету широко застосовується музичний аналіз.

Викладач обирає та пропонує студентам класичні музичні твори для виконання та подальшого аналізу. Студенти в процесі виконання та аналізу твору краще розуміють та усвідомлюють музичну (мелодію, тембр, ритм тощо) та емоційну (щастя, гнів, смуток, радість тощо) форми твору. У процесі спільного обговорення викладача зі студентами здійснюється всебічний аналіз естетичної форми твору, звертається увага на регіональні, історичні, етнічні особливості та характеристики цього музичного твору.

Отже, музичний аналіз, будучи важливим складником освітнього процесу вивчення музики, також

відіграє суттєву роль у реалізації завдань естетичного виховання, сприяє розвитку естетичних почуттів, здібностей до естетичного сприйняття, формує ієрархію естетичних цінностей та смаків студентів. Для музичного аналізу студентам пропонуються твори світової класичної музики, твори китайських композиторів, музичні зразки народної творчості. При цьому звертається увага слухачів на красу ритму, мелодії, композиції загалом, що дозволить їм оцінити красу художньої концепції твору.

Наприклад, аналіз твору «Концерт для скрипки для любителів метеликів» відбувається за таким планом: студентам на початку музичного твору, коли грають флейта та гобой, пропонується відчути чудові пейзажі весни; звернути увагу на емоції, які виникають під час виконання партії скрипки протягом усіх подій, що відбуваються з героями, на музичну реалізацію теми любові.

Висновки. Отже, реалізація інтегрованого підходу в освітньому процесі сприяє успішному вирішенню завдань естетичного виховання. За таких умов відбувається цілеспрямоване формування системи ціннісних естетичних ставлень та ідеалів, оформлюється ієрархія естетичних ідеалів, розвиваються вміння сприймати красу, відчувати насолоду та задоволення від взаємодії з об'єктами естетики, розвивається естетична культура.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Словник української мови: в 11 тт. / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. Київ : Наукова думка, 1970–1980. Т. 4. С. 35.
2. Словник іншомовних слів за редакцією О. С. Мельничука. Київ : Українська радянська енциклопедія, 1974. 776 с.
3. Івашкова Т. Основні тенденції інтеграційних процесів у сучасному освітньому просторі. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: педагогічні науки*. 2016. № 2 (4). С. 97–107.
4. Сидорчук Н. Г. Інтеграційні процеси в освіті як полікультурна проблема. *Проблеми освіти: Збірник наукових праць*. Вип. 82. Вінниця; Київ, 2015. С. 230–233.
5. Левківська К. В. Теоретичні основи інтеграційних процесів в освіті. *Вісник Житомирського державного університету. Педагогічні науки*. Випуск 54. 2010. С. 177–181.
6. Костюк Н. Т. Об'єктивна зумовленість і діалектика інтеграції сучасного наукового знання. Київ : Вища школа, 1998. 327 с.
7. Лесняк Н. В. Міжпредметні зв'язки у формуванні мовленнєвих умінь майбутніх учителів початкових класів : дис... канд. пед. наук : 13.00.02 Рівне, 1997. 181 с.
8. Прокоф'єва М. Ю. Інтеграція педагогічної підготовки майбутніх вихователів дошкільних закладів і вчителів початкових класів : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Одеса, 2008. 21 с.
9. Гломозда В. Г. Вивчення тем інтегративного характеру як спосіб здійснення міжпредметних зв'язків. *Педагогіка. Респ. наук.-мет. зб.* Вип. 30. Київ, 1991. С. 17–20.

REFERENCES

1. Slovnyk ukrainiskoi movy: v 11 tt. [Dictionary of the Ukrainian language] / AN URSR. Instytut movoznavstva; za red. I. K. Bilodida. K.: Naukova dumka, 1970–1980. T. 4. P. 35. [In Ukrainian].
2. Slovnyk inshomovnykh sliv za redaktsiieiu O. S. Melnychuka [Dictionary of foreign words edited by O.S. Melnychuk] Kyiv : Ukrainka radianska entsyklopediia, 1974. 776 p. [In Ukrainian].
3. Ivashkova T. Osnovni tendentsii intehratsiinykh protsesiv u suchasnomu osvitnomu prostori [The main trends of integration processes in the modern educational space] Collection of scientific works of the National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine. Series: pedagogical sciences. 2016. № 2 (4). P. 97–107. [In Ukrainian].
4. Sydorshchuk N. H. Intehratsiini protsesy v osviti yak polikulturna problema [Integration processes in education as a multicultural problem]. Problems of education: Collection of scientific works. № 82. Vynnytsia-Kyiv, 2015. P. 230–233. [In Ukrainian].

5. Levkivska K. V. Teoretychni osnovy intehratsiinykh protsesiv v osviti [Theoretical foundations of integration processes in education]. Bulletin of Zhytomyr State University. № 54. Pedagogichni nauky. 2010. P. 177–181. [In Ukrainian].
6. Kostyuk N. T. Obiektivna zumovlenist i dialektyka intehratsii suchasnoho naukovoho znannia [Objective conditionality and dialectic of integration of modern scientific knowledge]. K.: Vyshcha shkola, 1998. 327 p. [In Ukrainian].
7. Lesniak N. V. Mizhpredmetni zviazky u formuvanni movlennievykh umin maibutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv [Interdisciplinary links in the formation of speech skills of future primary school teachers]. (Extended abstract of the candidate's dissertation). Rivne, 1997. 181 p. [In Ukrainian].
8. Prokofieva M. Yu. Intehratsiia pedagogichnoi pidhotovky maibutnikh vykhovateliv doshkilnykh zakladiv i vchyteliv pochatkovykh klasiv [Integration of pedagogical training of future educators of preschool institutions and primary school teachers] (Abstract of the candidate's dissertation). Odesa, 2008. 21 p. [In Ukrainian].
9. Hlomoza V. H. Vychennia tem intehrativnoho kharakteru yak sposib zdiisnennia mizhpredmetnykh zviazkiv [The study of integrative topics as a way to make interdisciplinary links]. Pedagogika. Pedagog. Resp. coll. № 30. Kyiv, 1991. p. 17–20. [In Ukrainian].